

Tillitsarbeidet mellom foreldrene og barnehagen

Foreldre og personale i barnehagen er helt avhengige av hverandres tillit. Begge parter arbeider derfor aktivt for å få til dette. Men det er ikke alltid det fungerer, ser en dansk barnehageforsker.

MAGASINARTIKKEL | SIST ENDRET: 09.03.2022

Når et barn starter i barnehagen, er det først og fremst foreldrene og personalet som kommuniserer. De snakker om barnets trivsel og barnets behov. Barnet har ikke selv språk til å drøfte dette. Derfor er barnehagen helt avhengig av at kommunikasjonen med foreldrene fungerer.

Det gjør den ikke alltid, ser Ane Refshauge Høyrup. Og det kan føre til frustrasjon.

Den danske forskeren var til stede i fire barnehager i Danmark i nesten ett år for å finne ut mer om samspillet mellom foreldre og barnehagepersonale. Hun observerte, gjorde intervjuer og hadde uformelle samtaler med både barn, personale og foreldre.

Varme og avslappede møter

Foreldre og personale jobber hele tiden for å skape den nødvendige tilliten til hverandre. Møtene mellom dem er vanligvis varme, avslappede og vennskapelige. Foreldrene og de ansatte i barnehagen kjenner hverandre ofte godt og viser interesse for hverandre.

Høyrup noterte seg noen av de mange metaforene (billedlige uttrykkene) hun fikk høre: Være på bølgelengde. Være på samme side. Være på samme banehalvdel. Gå samme vei. Komme fra samme verden. Være på samme frekvens.

Alle disse metaforene var uttrykksmåter foreldre og ansatte brukte når de forsøkte å beskrive en tillitsfull relasjon. Dette skriver Høyrup om i artikkelen At sende på samme frekvens. Pædagoger og forældres tillidsarbejde i danske vuggestuer i Dansk pædagogisk Tidsskrift, 2021. Artikkelen er basert på doktorgradsavhandlingen hennes.

«Foreldre og personale jobber hele tiden for å skape den nødvendige tilliten til hverandre.»

Uhøytidelig, men litt anspent

I de danske barnehagene har foreldre og ansatte nærmest en familiær relasjon til hverandre, fant forskeren. De forteller hverandre om private ting, for eksempel om ferier eller familieforhold. De tuller med hverandre og bruker sarkasme og ironi. Og de ler mye sammen.

Den uhøytidelige og løsslupne tonen inviterer til intimitet og kommuniserer at man har tillit til hverandre, mener Høyrup.

Men under denne uformelle tonen fornemmer hun også at det ligger en anspenhet. Foreldrene og personalet i barnehagen er hele tiden oppmerksomme på hvilke signaler de sender til hverandre.

For eksempel forteller en ansatt om et foreldrepar som hun opplever har et annet verdisett enn de har i barnehagen:

«De hadde sånne ambisjoner på sitt barns vegne, på en måte som vi ikke så ofte møter i Danmark, og som

muligens ligger litt fjernere i forhold til vårt verdsett og våre normer, og hvordan vi tror at vi blir hele mennesker.»

Ulike foreldre krever ulike strategier

En annen ansatt forteller forskeren at hun har ulike strategier avhengig av hva slags foreldre hun snakker med. Hun mener at hun ganske raskt er i stand til å finne ut hvilken type forelder hun står overfor. Til noen kan man ikke bruke mange fremmedord eller spesielle pedagogiske ord.

«Fordi da tenker de bare: «Jeg forstår ikke noe av hva hun sier.» Man skal liksom snakke til dem med et språk, sånn at de forstår hva som blir sagt, ikke sant? På den måten får man jo også tillit, og de får lyst til å åpne seg.»

En maktbalanse

Da danske skoleforskere i en tidligere studie gransket tillitsarbeidet i skoler, kom de fram til at det i skolene først og fremst er foreldrenes ansvar å tilpasse seg. Høyrup mener det er annerledes i barnehagene. Der er foreldre og personale mer avhengige av hverandre. Det gjør at tilpasningen blir mye mer gjensidig.

Barnehagen er en institusjon med etablerte rammer. Som en del av dette må foreldrene anerkjenne at personalet har ekspertise på å jobbe med barn. De ansatte i barnehagen har en slags forventning om at foreldrene møter dem som fagfolk. Om foreldrene ikke gjør det, utfordres tilliten mellom personalet og foreldrene.

Foreldrene som Høyrup snakket med, uttrykte på sin side at personalet har en viss forpliktelse til å vise interesse, sympati, begeistring – til og med kjærlighet – for barna deres. De skal også anerkjenne og inkludere foreldrenes kunnskap om sitt eget barn og deres eventuelle bekymring for barnets utvikling.

Dette understreker hvor gjensidig avhengige foreldre og ansatte er av hverandre, skriver Høyrup i artikkelen sin.

Hva skjer om tilliten ikke er der?

De fleste foreldre og ansatte arbeider aktivt med tillit, fant forskeren. Derfor glir kommunikasjonen i barnehagen som regel godt. Men noen ganger blir den utfordret.

Når foreldrene ikke viser tillit til personalet, kan noen barnehageansatte oppleve det som et stort svik. For tillit handler også om følelser.

En ansatt som Høyrup intervjuet, fortalte at det som gjerne gjør aller mest vondt, er å føle at foreldrene ikke har tillit til at hun passer barnet deres på en god nok måte. Hun kan leve med at de setter spørsmålstegn ved konkrete ting hun gjør. Men om de forteller henne at de ikke tror hun gjør det beste for barnet deres, treffer det henne hardt.

Flere foreldre fortalte også i intervjuene med forskeren om hvordan den nye relasjonen de opplevde med personalet i barnehagen, brakte fram følelser i dem. En far uttrykte det slik:

«Det er jo noe plutselig ved det å befinne seg i et sånt avhengighetsforhold, hvor din lille gullklump plutselig er overlatt i hendene til andre mennesker. Og at det er det som skal til for at du får hverdagen til å gå opp.»

Avhengigheten er ikke bare funksjonell, men også følelsesmessig, slik denne faren forklarer. Foreldrenes emosjonelle forbindelse med barnet gjør dem også emosjonelt avhengige av barnehagepersonalet. Og de ansatte i barnehagen reagerer som nevnt også følelsesmessig dersom foreldrene ikke viser dem tillit.

Hva når foreldrene får mer makt?

Den danske forskeren mener at alt tyder på at foreldre vil bli mer involvert og få mer innflytelse i barnehagene i tiden framover. Da kan barnehagepersonalet oppleve at det i større grad blir satt spørsmålstegn ved den autoriteten de har blitt tildelt av staten, for å gi barna omsorg og sikre læringen deres.

Bli tillitsarbeidet vanskeligere, risikerer vi at dette skygger for pedagogenes faglighet, advarer Høyrup. Kanskje må personalet i barnehagen da bruke mer krefter på å bevare den gode stemningen?

På den andre siden: Kanskje vil foreldrene få mer tillit til barnehagen om det i større grad åpnes opp for deres ideer og kritikk?

Forskerens oppfordring til barnehageansatte er å reflektere rundt samarbeidet med foreldrene. Samtidig minner hun om at barnehagen ikke først og fremst handler om foreldre eller ansatte, men om barnas utvikling og behov.

Skrevet av Bård Amundsen på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet

Kjelde

Høyrup, A. R. (2018). "Tillidsarbejde og tydelighed: et studie af tillid, magt og afhængighed blandt pædagoger og forældre i danske vuggestuer". Akademisk avhandling. Aarhus Universitet.

Denne artikkelen er fra 2022